

ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων στη διοικητική διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας

**Αύγουστος – Νοέμβριος
2021**

Ημερομηνία Δημοσίευσης: 01/2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. «Η ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ».....	2
II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ	4
III. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021	6
1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ	6
1.1 ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΓΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ (ΠΕΓΠ).....	6
1.2 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ	8
1.3 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	10
1.4 ΡΥΘΜΟΣ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ	10
1.5 ΛΟΙΠΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ.....	10
2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΕΝΙΑ	10
2.1 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	11
2.2 ΡΥΘΜΟΣ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	11
IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	12
V. ΠΗΓΕΣ	14
VI. ΠΑΡΑΤΗΜΑΤΑ	15
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΑΡΚΟΥΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	15
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΛΙΣΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	15
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ.....	16

Το έργο «**Η Ιθαγένεια στην πράξη**» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος **Active citizens fund**, με φορέα υλοποίησης το Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity και εταίρο την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους €12εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014-2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο την ενδυνάμωση και ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών, την ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, την ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το Solidarity Now. Για περισσότερες πληροφορίες: www.activecitizensfund.gr

Το **Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity** (Generation 2.0 RED) προέκυψε αρχικά το 2006 από τη δράση νέων μεταναστευτικής καταγωγής, που ξεκίνησε ως άτυπη ομάδα αποκαλούμενη «Δεύτερη Γενιά», με αποστολή την εξασφάλιση του δικαιώματος στην ιθαγένεια για την αόρατη γενιά των παιδιών που γεννήθηκαν ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα από γονείς μετανάστες. Το Generation 2.0 RED ιδρύθηκε καταστατικά το 2013 από τη συνένωση της ομάδας με το ανεξάρτητο ερευνητικό κέντρο «Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα, την Ισότητα και την Ετερότητα (i-RED)», με στόχο την οργανική σύνδεση της έρευνας με την εμπειρία του πεδίου.

Σήμερα το Generation 2.0 RED είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που αποτελείται από μια διεπιστημονική ομάδα ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής μεταξύ τους, οι οποίοι μοιράζονται το κοινό όραμα ότι όλοι μας, ατομικά και συλλογικά, έχουμε το δικαίωμα να συμμετέχουμε ισότιμα κι ενεργά σε μια κοινωνία που σέβεται τη διαφορετικότητα. Η αποστολή του Generation 2.0 RED υλοποιείται βάσει μιας ολιστικής προσέγγισης, αφού παρεμβαίνει στο ατομικό, κοινωνικό και θεσμικό επίπεδο με στόχο την ενδυνάμωση ατόμων και κοινοτήτων για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας και της διαφορετικότητας καθώς και την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξеноφοβίας και των διακρίσεων.

Επομένως ο οργανισμός παρακολουθεί ενεργά τα ζητήματα ιθαγένειας ήδη από το 2006: την ψήφιση του Ν.3838/2010, την κοινωνική αδικία που προκλήθηκε από την [Απόφαση 460/2013 του Συμβουλίου της Επικρατείας](#) που έκρινε αντισυνταγματικές δύο από τις καινοτομίες που έφερε ο νόμος αυτός,¹ έπειτα την ψήφιση του Ν.4332/2015, που έδωσε τελικά [το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας στα παιδιά των μεταναστών](#) που γεννήθηκαν και/ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα, μέχρι τον Ν.4604/2019 και πρόσφατα τον Ν.4735/2020, που έφεραν σημαντικές αλλαγές στο σύστημα της πολιτογράφησης. Από το 2015 που κατοχυρώνεται νομικά η ιθαγένεια δεύτερης γενιάς, το Generation 2.0 RED παρακολουθεί αδιαλείπτως την εφαρμογή της νομοθεσίας για την κτήση ιθαγένειας και τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, τον Ιούλιο του 2020 δημοσίευσε την [Έκθεση για τις Διευθύνσεις Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών](#).

¹ Πρώτη καινοτομία ήταν η καθιέρωση ειδικών διαδικασιών κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας για τα παιδιά των μεταναστών (Δεύτερη Γενιά) είτε από τη γέννησή τους, εάν οι γονείς τους διέμεναν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα επί τουλάχιστον πέντε συνεχόμενα έτη, είτε κατόπιν επιτυχούς ολοκλήρωσης της παρακολούθησης έξι τουλάχιστον τάξεων της ελληνικής εκπαίδευσης. Η δεύτερη καινοτομία ήταν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης για ορισμένες κατηγορίες νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και για τους ομογενείς.

Η **Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** (ΕΛΕΔΑ) συνιστά σωματείο με πολυετή δράση στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΛΕΔΑ είναι η παλαιότερη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα και δραστηριοποιείται από το 1953. Από το 2008 έως το 2009 επεξεργάστηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ένα [σχέδιο νομοθετικής πρωτοβουλίας για έναν νέο Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας](#). Το σχέδιο αυτό αποτέλεσε το θεμέλιο της μεταρρύθμισης του 2010. Στη συνέχεια, το 2012 πραγματοποίησε τη διαδικτυακή καμπάνια με τίτλο [«Τα παιδιά των μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα έχουν δικαίωμα στην ελληνική ιθαγένεια»](#) και τοποθετήθηκε [ως διάδικος ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας](#) στην υπόθεση που αφορούσε τη συνταγματικότητα των μεταρρυθμίσεων του 2010. Έκτοτε παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στο πεδίο της ιδιότητας του πολίτη συμβάλλοντας με τη νομική της ειδημοσύνη με όποιον τρόπο κρίνει πρόσφορο για την εδραίωση του κράτους δικαίου σε αυτό το πεδίο. Στο πλαίσιο αυτό, μετά τις πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις, η ΕΛΕΔΑ δημοσίευσε την ανακοίνωση [«Ιθαγένεια σε αποκλεισμό»](#).

Το έργο «Η Ιθαγένεια στην πράξη» απαντά για πρώτη φορά στην ανάγκη αποτίμησης της διοικητικής διαδικασίας απόδοσης της ιθαγένειας στην Ελλάδα, για να συνεισφέρει στην ίση πρόσβαση στο δικαίωμα αυτό. Σκοπός είναι η βελτίωση των πρακτικών της δημόσιας διοίκησης μέσα από προτάσεις για άρση των εμποδίων που έχουν εντοπιστεί. Συνεπώς απευθύνεται πρωτίστως στην ελληνική δημόσια διοίκηση, αλλά λαμβάνεται υπόψη και το όφελος των δικαιούχων. Παράλληλα επιδιώκεται η ενημέρωση του κοινού σχετικά με το σημαντικό θέμα της ουσιαστικής πρόσβασης στην ιδιότητα του πολίτη. Το έργο ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2021 και θα ολοκληρωθεί τον Μάρτιο του 2023.

Το Generation 2.0 RED έχει αναλάβει να παρακολουθεί τον τρόπο που η δημόσια διοίκηση εφαρμόζει τη νομοθεσία για την ιθαγένεια. Επιπλέον, ανέπτυξε τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση δύο συγκεκριμένων διαδικασιών που προβλέπει η εθνική νομοθεσία, την πολιτογράφηση και την απόκτηση ιθαγένειας λόγω γέννησης/φοίτησης στη χώρα (γνωστή ως Ιθαγένεια Δεύτερης Γενιάς). Αυτή η μεθοδολογία αποτελεί το κύριο εργαλείο για τη συγκέντρωση, καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων που περιορίζουν την πρόσβαση και την κτήση ιθαγένειας. Η καταγραφή αυτή είναι μια από τις κεντρικές δράσεις που διέπει το έργο «Η ιθαγένεια στην πράξη».

Καταρχάς, η παρακολούθηση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένα πεδία των δύο αυτών διαδικασιών απόδοσης ιθαγένειας, όπως ορίζονται από τον νόμο²: από την υποβολή της αίτησης στην αρμόδια υπηρεσία ιθαγένειας μέχρι και την παραλαβή του Δελτίου Ταυτότητας από την αστυνομία, στην περίπτωση θετικής έκδοσης απόφασης για την απόκτηση της ιθαγένειας.

Πιο συγκεκριμένα, τα πεδία ανά διαδικασία είναι τα εξής:

❖ Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση

1. Γραπτή δοκιμασία.
2. Πληρότητα του φακέλου.
3. Προφορική συνέντευξη και συνολική αξιολόγηση.
4. Αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης.
5. Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών.
6. Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων.

❖ Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με τη Γέννηση/Φοίτηση (Ιθαγένεια δεύτερης γενιάς)

1. Βεβαίωση επιτυχούς παρακολούθησης ορισμένων τάξεων ελληνικού σχολείου (αφορά την κατηγορία φοίτησης).
2. Δήλωση και αίτηση κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας.
3. Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών.
4. Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων.

Εφόσον ορίστηκαν τα πεδία παρακολούθησης ανά διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας, στη συνέχεια έγινε αντιστοιχία με την ιεραρχία της δημόσιας διοίκησης που έχει αναλάβει την εφαρμογή των θεσμοθετημένων διαδικασιών, με βάση το [οργανόγραμμα](#) του Υπουργείου Εσωτερικών, ξεκινώντας από τη Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας [ΓΓΙ] έως και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

Οι πηγές πληροφόρησης είναι το ίδιο το νομικό πλαίσιο, η συνεχής επίσημη επικοινωνία και οι τακτές συναντήσεις του Generation 2.0 RED με τη ΓΓΙ, την Κεντρική Διοίκηση Ιθαγένειας και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας,³ η παρακολούθηση των επίσημων ιστοσελίδων του Υπουργείου Εσωτερικών, της Βουλής, της Δημόσιας Διαβούλευσης, της Διαύγειας, του Εθνικού Τυπογραφείου, καθώς και η ενημέρωση που λαμβάνει ο οργανισμός από τους ίδιους τους εξυπηρετούμενους του που έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία απόκτησης ιθαγένειας. Η καταγραφή και ανάδειξη των δυσλειτουργιών του συστήματος απόδοσης της ιθαγένειας προκύπτει μέσα από αυτή

² Βάσει των διατάξεων του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.3284/2004, όπως ισχύει). Ειδικότερα, όσον αφορά το νέο σύστημα πολιτογράφησης λήφθηκαν υπόψη οι τροποποιήσεις του Ν.4735/2020 ενώ για τη διαδικασία κτήσης ιθαγένειας λόγω γέννησης και/ή φοίτησης ο Ν.4332/2015.

³ Βάσει μεθοδολογικού πλάνου και ανοιχτού ερωτηματολογίου που συντάξε το Generation 2.0 RED.

τη μεθοδική διαδικασία μελέτης και συγκριτικής προσέγγισης των νομοθετικών προβλέψεων και των πρακτικών της δημόσιας διοίκησης.

Η παρούσα αναφορά είναι το αποτέλεσμα της συστηματικής παρακολούθησης της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης **από τον Αύγουστο έως και τον Νοέμβριο του 2021** και παρουσιάζει τα κύρια ζητήματα και προσκόμματα στη διοικητική διαδικασία, τα οποία αναδείχθηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο και περιορίζουν την πρόσβαση στην ιθαγένεια.

III. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Η πολιτογράφηση αλλογενών αλλοδαπών είναι η κατεξοχήν διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας από ενήλικες αλλοδαπούς, πολίτες τρίτων χωρών και Ευρωπαίους πολίτες. Για να μπορεί κάποιο άτομο να πολιτογραφηθεί Έλληνας πρέπει να πληροί ορισμένες τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις. Χρειάζεται να έχει συμπληρώσει 7 συναπτά έτη προηγούμενης νόμιμης διαμονής και να είναι κάτοχος άδειας διαμονής μακράς διάρκειας ή πρόσφυγας κατά την κατάθεση της αίτησης. Οι πολίτες της ΕΕ και οι γονείς παιδιών με ελληνική ιθαγένεια μπορούν να καταθέσουν έπειτα από 3 χρόνια νόμιμης διαμονής, ενώ όσοι έχουν λοιπούς τύπους αδειών διαμονής μπορούν να καταθέσουν μετά από 12 χρόνια νόμιμης διαμονής. Τέλος, χρειάζεται να πληρούν ουσιαστικές προϋποθέσεις, όπως είναι η οικονομική και κοινωνική ένταξη στη χώρα.

Με τον Ν.4735/2020 επήλθαν σημαντικές αλλαγές στο σύστημα της πολιτογράφησης. Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου, πρωταρχικοί στόχοι ήταν η επιτάχυνση, η διαφάνεια και η αξιοκρατία της διαδικασίας. Μία από τις βασικότερες αλλαγές που έφερε ο Ν.4735 είναι ότι αντικατέστησε την προφορική συνέντευξη ενώπιον Επιτροπής Πολιτογράφησης με γραπτές δοκιμασίες τύπου Πανελλαδικών εξετάσεων από την 01/04/2021. Το στάδιο της προφορικής συνέντευξης ωστόσο δεν καταργείται. Μετά τις εξετάσεις, θα συνεχίσει να πραγματοποιείται μια σύντομη συνέντευξη ενώπιον τριμελούς Επιτροπής Πολιτογράφησης, η οποία θα αποτελείται από υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών και θα εξετάζει τον βαθμό ένταξης του/της αιτούντα/σας και τη δυνατότητα συμμετοχής τους στην πολιτική ζωή της χώρας.

Μια δεύτερη βασική αλλαγή είναι ότι με τον νέο νόμο θεσπίστηκαν αυστηρότερα οικονομικά κριτήρια, όπως η σταθερή εργασία. Αυτά συγκεκριμενοποιήθηκαν μέσω Υπουργικής Απόφασης, η οποία όρισε για πρώτη φορά την προϋπόθεση απόδειξης ελάχιστου επαρκούς εισοδήματος για τα προηγούμενα έτη νόμιμης διαμονής.

Κατά την παρούσα περίοδο αναφοράς εκδόθηκαν δύο σημαντικές αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας, η υπ' [αριθμόν 64871/07.09.2021](#) σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης και η [υπ' αριθμόν 71728/04.10.2021](#) σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων του ΠΕΓΠ. Στις 18/10/2021 δημοσιεύτηκε η [εγκύκλιος υπ' αριθμόν 715](#) της ΓΓΙ που ορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 4735/2020.

1.1 Γραπτές εξετάσεις απόκτησης Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση (ΠΕΓΠ)

Η διαδικασία των γραπτών εξετάσεων για την απόκτηση του ΠΕΓΠ αποτελεί πλέον απαραίτητη προϋπόθεση για την κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας από αλλογενείς αλλοδαπούς. Η προσκόμιση του εγγράφου ΠΕΓΠ είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάθεση μίας νέας αίτησης πολιτογράφησης, αλλά και για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων που εκκρεμούν επειδή οι αιτούντες/σες δεν πέρασαν από προφορική συνέντευξη έως τις 31/03/2021.

Οι γραπτές εξετάσεις ακολουθούν το πρότυπο των Πανελλαδικών Εξετάσεων και θα διεξάγονται δύο φορές τον χρόνο, κάθε Μάιο και Νοέμβριο. Οι συμμετέχοντες/ουσες εξετάζονται στην ελληνική γλώσσα και σε 4 θεματικές ενότητες: γεωγραφία, ιστορία, πολιτισμός και πολιτικοί θεσμοί. Τα θέματα των εξετάσεων έχουν επεξεργαστεί και επιλεχθεί από ειδική επιστημονική επιτροπή, η οποία θα τα αντλεί κάθε εξεταστική περίοδο μέσα από την προκαθορισμένη ύλη (500 ερωτήσεις) που περιλαμβάνεται στην [Τράπεζα Θεμάτων](#).

Σε ερωτήσεις από την Τράπεζα Θεμάτων θα εξετάζονται προφορικά τα υποψήφια άτομα άνω των 62 ετών, όσα έχουν πιστοποιημένη μαθησιακή δυσκολία και τα άτομα με σωματική αναπηρία 67% και άνω. Από την υποχρέωση λήψης του ΠΕΓΠ απαλλάσσονται όσα έχουν φοιτήσει σε ελληνικό σχολείο, είτε σε 9 τάξεις της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είτε σε 6 τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και όσα κατέχουν πτυχίο, μεταπτυχιακό ή διδακτορικό, από την ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΣΕΛΕΤΕ, ΑΣΠΑΙΤΕ). Η [εγκύκλιος υπ' αριθμόν 715](#) της ΓΠ διευκρινίζει ότι τα άτομα που έχουν υποβάλει αίτηση πολιτογράφησης πριν τις 17/04/2021 απαλλάσσονται από την υποχρέωση απόκτησης του ΠΕΓΠ εφόσον:

α) έχουν φοιτήσει επιτυχώς σε γυμνάσιο ή λύκειο της χώρας, είναι δηλαδή κάτοχοι απολυτηρίου τίτλου είτε γυμνασίου είτε λυκείου, και

β) έχουν αποκτήσει πτυχίο ή μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης ή έχουν εκπονήσει διδακτορική διατριβή στην ελληνική γλώσσα σε ελληνικό ΑΕΙ (ή ΤΕΙ, ΣΕΛΕΤΕ, ΑΣΠΑΙΤΕ).

Οι εξεταζόμενοι/ες λαμβάνουν το ΠΕΓΠ εάν συγκεντρώσουν το 70% της μέγιστης συνολικής δυνατής βαθμολογίας, τόσο κατά την εξέταση της γλώσσας όσο και κατά την εξέταση των υπόλοιπων θεματικών ενότητων. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να πετύχουν ποσοστό 66,66% (40/60 ερωτήσεις) στις ενότητες της γλώσσας και το 50% (20/40 ερωτήσεις) στις άλλες θεματικές ενότητες.

Οι γραπτές εξετάσεις πραγματοποιήθηκαν για δεύτερη φορά στις 7 Νοεμβρίου του 2021. Σύμφωνα με ενημέρωση του Generation 2.0 RED από το γραφείο του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας στις 21/10/2021, σε αυτή την εξεταστική περίοδο υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής 6.420 υποψήφιοι/ες μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας της ΓΠ, με καταληκτική ημερομηνία την 5^η Σεπτεμβρίου 2021. Συγκριτικά με την πρώτη εξέταση που διενεργήθηκε στις 16/05/2021, παρατηρείται μεγάλη αύξηση των δηλώσεων συμμετοχής στη δεύτερη εξέταση, συγκεκριμένα 3.995 περισσότερες αιτήσεις.⁴ Το τελικό ποσοστό συμμετοχής στις εξετάσεις καθώς και τα αποτελέσματα δεν έχουν δημοσιευτεί κατά την περίοδο καταγραφής της παρούσας αναφοράς (τέλη Νοέμβρη). Οι επιτυχόντες/ούσες μπορούν να λάβουν τη βεβαίωση ΠΕΓΠ από την [ηλεκτρονική πλατφόρμα](#) της ΓΠ μέσω των προσωπικών κωδικών TaxisNet, να την εκτυπώσουν και να την καταθέσουν στη Διεύθυνση Ιθαγένειας της περιοχής τους.

Οι λεπτομέρειες σχετικά με τη διεξαγωγή των εξετάσεων για τη λήψη ΠΕΓΠ ορίστηκαν με [απόφαση](#) του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας, που δημοσιεύτηκε στις 04/10/2021.⁵ Για τις δεύτερες εξετάσεις (07/11/2021) ορίστηκαν 60 εξεταστικά κέντρα σε σχολικά συγκροτήματα 12 πόλεων: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα, Ρόδο, Ιωάννινα, Τρίπολη, Καλαμάτα, Κόρινθο, Κομοτηνή και Χαλκίδα. Ενώ αρχικά είχε ανακοινωθεί ότι θα λειτουργήσει εξεταστικό κέντρο και στα Χανιά, αυτό τελικά δεν συμπεριλήφθηκε στην απόφαση, καθώς η περιοχή δεν έφτασε τον κατώτατο αριθμό των 50 συμμετεχόντων που απαιτούνταν. Σε σχέση με τις πρώτες εξετάσεις Μάιου αυξήθηκαν οι πόλεις και τα εξεταστικά κέντρα.⁶

Μια αλλαγή που σημειώθηκε στις εξετάσεις Νοεμβρίου σε σχέση με αυτές του Μαΐου του 2021 είναι ο τρόπος και η διάρκεια της εξέτασης: η γραπτή εξέταση ενοποιήθηκε και περιλαμβάνει πλέον όλες τις ενότητες μαζί (ελληνική γλώσσα + 4 θεματικές ενότητες). Η διάρκεια αυτής της διαδικασίας προβλέπεται στα 150 λεπτά. Μετά το τέλος της εξέτασης οι διαγωνιζόμενοι/ες έχουν διάλειμμα 15 λεπτών. Ακολουθεί η εξέταση στην κατανόηση προφορικού λόγου, η οποία διαρκεί 12 με 15 λεπτά. Τέλος, γίνεται η εξέταση της ενότητας παραγωγή προφορικού λόγου η οποία διαρκεί 15 λεπτά.

⁴ Στις 16/05/2021 υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής 2.425 υποψήφιοι/ες μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας της ΓΠ και την ημέρα των εξετάσεων συμμετείχαν 2.176 άτομα.

⁵ Οι πρώτες εξετάσεις ορίστηκαν από την υπ' αριθμόν 28881/13.04.2021 [απόφαση του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας](#).

⁶ Στις εξετάσεις τις 16/05/2021 λειτούργησαν [20 εξεταστικά κέντρα](#) σε 7 πόλεις της Ελλάδας.

Επομένως, ο συνολικός χρόνος εξέτασης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα υπολογίζεται στα 195 λεπτά, δηλαδή τις 3 ώρες και 15 λεπτά.⁷

Σύμφωνα με μαρτυρίες ατόμων που εξετάστηκαν την 7^η Νοεμβρίου, υπήρξε καθυστέρηση στην έναρξη της διαδικασίας, καθώς όλοι/ες οι εξεταζόμενοι/ες οφείλουν να είναι στις θέσεις τους έως τις 8.00 π.μ. και τα θέματα της γραπτής εξέτασης έφτασαν στα εξεταστικά κέντρα περίπου 2 ώρες αργότερα. Ακόμη, όπως και στην πρώτη εξεταστική περίοδο του Μαΐου 2021, οι εξεταζόμενοι/ες δεν είχαν δυνατότητα κατανάλωσης φαγητού κατά την πολύωρη παραμονή τους εκεί.

1.2 Συνολική αξιολόγηση και προφορική συνέντευξη

Στις 22/04/2021, όπως αναλυτικά παρουσιάστηκε στην προηγούμενη [αναφορά Απριλίου-Ιουλίου 2021](#), δημοσιεύτηκε η [απόφαση](#) του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με τα τεκμήρια για την οικονομική και την κοινωνική ένταξη. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, η απόδειξη επαρκούς ετήσιου εισοδήματος είναι υποχρεωτικό κριτήριο για την πολιτογράφηση και υπολογίζεται από τις ετήσιες αποδοχές του αμειβόμενου υπαλλήλου και εργατοτεχνίτη με βάση το ύψος του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου. Τα τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης εξετάζονται κατά την προφορική συνέντευξη του αιτούντος προσώπου από την τριμελή Επιτροπή Πολιτογράφησης.

Στις 15/09/2021, δημοσιεύτηκε η [απόφαση](#) του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης. Η τριμελής Επιτροπή Πολιτογράφησης απαρτίζεται από 2 υπαλλήλους της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας και 1 υπάλληλο από άλλη ΠΔΙ ή από την Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας (μέσω τηλεδιάσκεψης). Οι υπάλληλοι αυτοί χρειάζεται να έχουν τουλάχιστον πενταετή εμπειρία στα θέματα ιθαγένειας. Η Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας θα ορίζει τον αριθμό και τη σύσταση των Επιτροπών πανελλαδικά έπειτα από λίστα διαθέσιμων υπαλλήλων που θα αποστέλλεται από τους προϊσταμένους των ΠΔΙ κάθε μήνα. Η Επιτροπή μπορεί να εξετάζει έως 10 συνεντευξιαζόμενους/ες ανά συνεδρίαση. Η πρόσκληση προς τον συνεντευξιαζόμενο θα περιλαμβάνει τη μέρα και την ώρα της συνέντευξης καθώς και λίστα με τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την οικονομική και κοινωνική του ένταξη, τα οποία πρέπει να υποβάλει έως 10 ημέρες πριν τη συνέντευξη.

Η διάρκεια της συνέντευξης δεν θα πρέπει να ξεπερνάει τα 30 λεπτά και θα περιλαμβάνει τα εξής 2 στάδια: 1) Ερωτήσεις –αναφέρονται ενδεικτικά στην απόφαση– για περαιτέρω εξακρίβωση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης βάσει των δικαιολογητικών που έχει προσκομίσει το αιτούν άτομο. 2) Ερωτήσεις –5 έως 10 το μέγιστο– για τη διακρίβωση συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, δηλαδή γνώση της πολιτικής επικαιρότητας, τις πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις και ζητήματα τοπικού ενδιαφέροντος. Η εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης θα στηρίζεται σε ειδική και αναλυτική αιτιολογία ως προς την εξακρίβωση ή μη των στοιχείων που συνιστούν τεκμήρια στην οικονομική και κοινωνική ζωή καθώς και της δυνατότητας ή μη συμμετοχής του αιτούντος ατόμου στην πολιτική ζωή της χώρας.

Η [εγκύκλιος](#) της ΓΓΙ (18/10/2021) παραθέτει αναλυτικές πληροφορίες για τα τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης. Σύμφωνα με αυτή «αξιολογείται θετικά το άτομο που διαθέτει το επαρκές εισόδημα, εκπληρώνει τις φορολογικές και ασφαλιστικές του υποχρεώσεις και έχει καταστήσει τη χώρα κέντρο των βιοτικών του δραστηριοτήτων και έχει ενσωματωθεί στον ελληνικό κοινωνικό ιστό όπως αποδεικνύεται από τα στοιχεία του φακέλου αλλά και την προφορική συνέντευξη διαμένοντας συνεχώς σε αυτή. Αξιολογείται αρνητικά όταν δεν εκπληρώνει οποιαδήποτε από τις ανωτέρω προϋποθέσεις».

⁷ Βλ. ανακοίνωση Generation 2.0 RED: «[Εξετάσεις για την Πολιτογράφηση στις 7/11/2021 – Χρήσιμες πληροφορίες για τη διαδικασία](#)».

Ειδικότερα για το επαρκές εισόδημα ισχύουν τα εξής:⁸

α) Όσοι/ες πρέπει να έχουν 7 έτη συνεχή νόμιμη διαμονή στη χώρα πριν την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης (αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, όσοι/ες έχουν καθεστώς επικουρικής προστασίας, άδεια διαμονής δεύτερης γενιάς, δεκαετούς διαμονής, επί μακρόν διαμένοντες, ανθρωπιστικών λόγων ή είναι μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη) χρειάζεται να αποδείξουν επαρκές εισόδημα για 5 τουλάχιστον από αυτά τα 7 έτη.

β) Όσοι/ες πρέπει να έχουν 3 έτη συνεχή νόμιμη διαμονή στη χώρα πριν την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης (πολίτες χωρών της ΕΕ, σύζυγοι Ελλήνων πολιτών με παιδιά) χρειάζεται να αποδείξουν επαρκές εισόδημα για τα 3 αυτά έτη.

γ) Όσοι/ες έχουν τους υπόλοιπους τύπους αδειών διαμονής, που απαιτούν 12 έτη συνεχή νόμιμη διαμονή στη χώρα πριν την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης, χρειάζεται να αποδείξουν επαρκές εισόδημα για 7 έτη μέσα στη διάρκεια των 12 αυτών ετών.

Περαιτέρω, στην εγκύκλιο υπολογίζεται το επαρκές εισόδημα ανά έτος, ο υπολογισμός του οποίου μεταβάλλεται ανάλογα με τη χρονική περίοδο. Το ύψος του κυμαίνεται από 6.500 € έως 10.500 € σε συνάρτηση με την οικογενειακή κατάσταση και το έτος. Επίσης, αναλύονται τα δικαιολογητικά που το αιτούν πρόσωπο μπορεί να υποβάλει ως τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.⁹

Από την 1^η Απριλίου του 2021, ημερομηνία ισχύος της νέας διαδικασίας πολιτογράφησης μέχρι την έκδοση της εγκυκλίου στις 18 Οκτωβρίου 2021, δεν είχε ξεκινήσει η συνεδρίαση των Επιτροπών Πολιτογράφησης και των προφορικών συνεντεύξεων, καθώς οι Διευθύνσεις Ιθαγένειας δεν είχαν λάβει όλους αυτούς τους μήνες σαφείς και ορισμένες οδηγίες ως προς ουσιώδη σημεία της διαδικασίας, όπως ο υπολογισμός του επαρκούς εισοδήματος. Με τη δημοσίευση της εγκυκλίου, οι πρώτες συνεντεύξεις ξεκίνησαν τις αμέσως επόμενες ημέρες (π.χ. στις 19/10/2021 συγκροτήθηκε Επιτροπή Πολιτογράφησης στη ΔΙ του Νοτίου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων και αντίστοιχα στις 21/10/21 στη ΔΙ Βορείου Τομέα και Ανατολικής Αττικής).

Στις πρώτες συνεντεύξεις που διενεργήθηκαν παρατηρήθηκαν κυρίως τα ακόλουθα ζητήματα: οι Διευθύνσεις Ιθαγένειας είχαν ζητήσει ήδη δικαιολογητικά για τα οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια από τους προηγούμενους μήνες, οπότε στις πρώτες συνεδριάσεις Επιτροπών επέλεξαν να καλέσουν άτομα που πληρούν το επαρκές εισόδημα. Οι υπηρεσίες, έπειτα από προβληματισμό, σε πρώτη φάση δεν προσκάλεσαν τα άτομα που δεν πληρούν τα εισοδηματικά κριτήρια, εφόσον αυτό είχε διαπιστωθεί ήδη από την προσκόμιση των σχετικών δικαιολογητικών πριν τη συνέντευξη και η απόφαση θα ήταν ούτως ή άλλως αρνητική. Στην εγκύκλιο δεν διευκρινίζεται τι ακριβώς θα συμβαίνει σε αυτές τις περιπτώσεις και οι υπηρεσίες αναμένουν περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά.

Τέλος, μια παράπλευρη σοβαρή συνέπεια διαπιστώνεται στην αδυναμία απόδειξης επαρκούς εισοδήματος σε άτομα δεύτερης γενιάς που έχασαν το δικαίωμα να καταθέσουν για ιθαγένεια λόγω φοίτησης σε ελληνικό σχολείο και αναγκάστηκαν να ακολουθήσουν τη διαδικασία της πολιτογράφησης. Δεν λήφθηκε υπόψη ότι είναι αντικειμενικά αδύνατο να επαρκεί το ύψος του εισοδήματός τους, καθώς τα προηγούμενα χρόνια λόγω ηλικίας ήταν προστατευόμενα μέλη στις φορολογικές δηλώσεις των γονέων τους, σπούδαζαν, ήταν άνεργα ή αμείβονταν χαμηλά εάν εργάζονταν κ.ο.κ.

⁸ Βλ. ανακοίνωση Generation 2.0 RED [«Ποιο είναι το ελάχιστο επαρκές εισόδημα που χρειάζεται για την πολιτογράφηση;»](#).

⁹ Βλ. «Παράρτημα 1: Πίνακας επαρκούς εισοδήματος ανά έτος και ανά οικογενειακή κατάσταση» και «Παράρτημα 2: Λίστα τεκμηρίων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης», όπως δημοσιεύτηκαν στην εγκύκλιο.

1.3 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών

Με το άρθρο 13 του Ν.4735/2020 (Α΄197) συστάθηκε η Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας, με επιχειρησιακό στόχο την παροχή οδηγιών προς τις υφιστάμενες υπηρεσίες για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας για την ιθαγένεια, για την ταχεία διεκπεραίωση των υποθέσεων και την εξασφάλιση εύρυθμης και αποδοτικής λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται στη ΓΓΙ. Η ανεπαρκής στελέχωση των υπηρεσιών ιθαγένειας είναι ένα πάγιο ζήτημα το οποίο επιβαρύνθηκε με την αναδιοργάνωσή τους.¹⁰ Σύμφωνα με τη ΓΓΙ,¹¹ αναμένεται να πληρωθούν κενά στελέχωσης στις υπηρεσίες μέσα από την κινητικότητα δημοσίων υπαλλήλων του β΄ κύκλου 2021, οι αιτήσεις για τον οποίο ξεκίνησαν τον Νοέμβριο.

1.4 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων

Ο ρυθμός διεκπεραίωσης των αιτημάτων για την ιθαγένεια είναι ένα διαχρονικό ζήτημα τόσο για τις υπηρεσίες ιθαγένειας όσο και για τους/τις αιτούντες/σες, εφόσον υπάρχουν πολλές εκκρεμότητες λόγω σοβαρών καθυστερήσεων. Στην προηγούμενη [αναφορά Απριλίου-Ιουλίου 2021](#) παρουσιάστηκαν αναλυτικά οι εκκρεμότητες μέσα από επίσημα στοιχεία που αντλήθηκαν από τη Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας και Δελτία Τύπου του Υπουργείου Εσωτερικών. Έκτοτε δεν έχουν ανακοινωθεί νέα στοιχεία.

1.5 Λοιπά ζητήματα

Το Συμβούλιο Ιθαγένειας είναι αρμόδιο για την εξέταση των αντιρρήσεων από αιτούντες/ες κατά εισηγήσεων Επιτροπών Πολιτογράφησης καθώς και για υποθέσεις που του παραπέμπει ο Υπουργός για τη διατύπωση γνώμης επί της εισήγησης Επιτροπής Πολιτογράφησης. Με τον Ν. 4735/2020 καταργήθηκε η δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων προς το Συμβούλιο Ιθαγένειας, από την 12^η Οκτωβρίου 2020 και εξής, ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του νόμου.

Σύμφωνα με ενημέρωση από τη ΓΓΙ,¹² το Συμβούλιο Ιθαγένειας δεν συνεδριάζει κατά την παρούσα περίοδο. Θα ξεκινήσει εκ νέου τη λειτουργία του από τον Δεκέμβριο του 2021 και εξής, προκειμένου να εξετάσει τις εκκρεμείς αντιρρήσεις, που είχαν κατατεθεί έως 12.10.2021, και τις παραπομπές από τον Υπουργό.

2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΕΝΙΑ

Η κτήση ιθαγένειας λόγω γέννησης και/ή φοίτησης σε ελληνικό σχολείο είναι η διαδικασία που αφορά τη δεύτερη γενιά ανθρώπων μεταναστευτικής καταγωγής, παιδιά δηλαδή που είτε γεννήθηκαν στην Ελλάδα από αλλοδαπούς γονείς είτε ανατράφηκαν εδώ. Η κτήση της ιθαγένειας γίνεται μέσω αίτησης και δήλωσης προς τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η πρώτη κατηγορία (άρθρο 1Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) αφορά σε ανήλικα παιδιά που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και έχουν εγγραφεί στην πρώτη τάξη του Δημοτικού, ενώ ισχύουν αυστηρές προϋποθέσεις για το καθεστώς και τα έτη προηγούμενης νόμιμης διαμονής των γονέων τους στη χώρα. Η δεύτερη κατηγορία (άρθρο 1Β του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) αφορά τα ανήλικα παιδιά και τα νεαρά άτομα που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς 9 τάξεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ελληνικό σχολείο, ή 6 τάξεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ή έχουν απολυτήριο ελληνικού Λυκείου και πτυχίο ελληνικού ΤΕΙ ή ΑΕΙ.

¹⁰ Βλ. την «[Εκθεση για τις Διευθύνσεις Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών](#)» του Generation 2.0 RED (Ιούλιος 2020).

¹¹ Τηλεφωνική επικοινωνία Generation 2.0 RED με γραφείο Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας στις 21/10/2021.

¹² ό.π.

Με τον πρόσφατο Ν.4735/2020 επήλθαν αλλαγές σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της ΓΓΙ. Με σκοπό την αποσυμφόρηση των υπηρεσιών και τη γρηγορότερη εξέταση των αιτήσεων της δεύτερης γενιάς στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, συστάθηκαν νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας σε Αττική και Κεντρική Μακεδονία. Σε συνέχεια της διάταξης αυτής, από τον Οκτώβριο του 2020 και εξής, οι υπάρχουσες Διευθύνσεις Ιθαγένειας που υπάγονται στις δύο αυτές Περιφέρειες εξετάζουν μόνο αιτήσεις πολιτογράφησης και έπαψαν να έχουν την αρμοδιότητα εξέτασης και έκδοσης αποφάσεων βάσει των άρθρων 1Α και 1Β. Την αποκλειστική αρμοδιότητα των αιτήσεων αυτών, τόσο των εκκρεμών όσο και των νέων, έχουν οι δύο νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

2.1 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών

Όπως ενημερωθήκαμε από την Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής στις αρχές Σεπτεμβρίου 2021, η νέα υπηρεσία έχει πλέον στελεχωθεί. Στα τέλη του ίδιου μήνα ξεκίνησε κανονικά τη λειτουργία της. Σύμφωνα με τη ΓΓΙ,¹³ αναμένονται να πληρωθούν κενά στελέχωσης στις υπηρεσίες μέσα από την κινητικότητα δημοσίων υπαλλήλων του β' κύκλου 2021, οι αιτήσεις για τον οποίο ξεκίνησαν τον Νοέμβριο.

2.2 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτήσεων

Στην [αναφορά Απριλίου-Ιουλίου 2021](#) παρουσιάστηκαν τα επίσημα στοιχεία σχετικά με τις εκκρεμότητες για τις αιτήσεις βάσει των άρθρων 1Α και 1Β πανελλαδικά. Κατά την παρούσα περίοδο, δεν υπάρχουν νέα στοιχεία.

Ειδικότερα, η Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής, η οποία καθυστέρησε να ξεκινήσει πλήρως τη λειτουργία της, τον Νοέμβριο του 2021 εξετάζει αιτήσεις από το τελευταίο τετράμηνο του 2017. Η μεταφορά φακέλων συνεχίζεται από τις πρώην αρμόδιες Διευθύνσεις. Έχουν λάβει όλους τους φακέλους για 2017 και 2018, προκειμένου να πρωτοκολληθούν και να αρχίσουν να εξετάζονται. Από το 2019 έως το 2021 δεν έχουν ζητήσει ακόμη μεταφορά φακέλων, γιατί δεν προβλέπεται άμεσα η εξέτασή τους.

Από τα τέλη Σεπτεμβρίου 2021, όλες οι νέες αιτήσεις αποστέλλονται ταχυδρομικά από τα ενδιαφερόμενα άτομα στη νέα Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής, στην οδό Ευαγγελιστρίας.¹⁴ Μέχρι τότε οι αιτήσεις αποστέλλονταν στις πρώην αρμόδιες διευθύνσεις, με εξαίρεση τις αιτήσεις αρμοδιότητας Αθηνών οι οποίες είχαν ξεκινήσει να αποστέλλονται άμεσα προς τη νέα Περιφερειακή Διεύθυνση και όχι τη Διεύθυνση Ιθαγένειας Αθηνών (οδού Υπατίας) από τον Αύγουστο του 2021.

¹⁴ Βλ. ανακοίνωση Generation 2.0 RED: [«Αποστολή νέων αιτήσεων και εξέταση εκκρεμών φακέλων δεύτερης γενιάς στην Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής»](#).

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσω του έργου «Η Ιθαγένεια στην πράξη» γενικότερα, και ειδικότερα με τη δράση «Καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων στη διοικητική διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας», σκοπός μας είναι να δοθούν τεκμηριωμένες απαντήσεις στο ερώτημα κατά πόσο οι διατάξεις του Ν. 4735/2020 είναι σε θέση να επιταχύνουν τις διαδικασίες απόδοσης ιθαγένειας και να καταστήσουν πιο αξιοκρατικό το σύστημα της πολιτογράφησης. Στόχος είναι σταδιακά να προκύψουν προτάσεις άρσης των εμποδίων που έχουν εντοπιστεί· κι αυτό, προς όφελος τόσο της δημόσιας διοίκησης όσο και των δικαιούχων για τη δίκαιη και αποτελεσματική πρόσβαση στην ιδιότητα του πολίτη.

Τον Νοέμβριο του 2021 συμπληρώνονται 13 μήνες από την ψήφιση του Ν. 4735/2020 και τη σύσταση των 2 νέων Περιφερειακών Διευθύνσεων Ιθαγένειας και 8 μήνες από τη θέση σε ισχύ του νέου συστήματος πολιτογράφησης. Παρόλο που το διάστημα αυτό είναι ικανό για να λειτουργήσουν οι νέες διαδικασίες, παρατηρήθηκε μια γενική καθυστέρηση στην εφαρμογή των νέων διατάξεων, την έκδοση των απαραίτητων διοικητικών πράξεων και τη λειτουργία των νέων υπηρεσιών.

Ως προς τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση

Όσον αφορά την Τράπεζα Θεμάτων, το περιεχόμενο της παραμένει το ίδιο. Όπως αναλυτικά αναφέρθηκε στην προηγούμενη [αναφορά Απριλίου-Ιουλίου 2021](#), πρόκειται για θέματα κατά κύριο λόγο δύσκολα που οδηγούν στην ανάγκη στείρας απομνημόνευσης εγκυκλοπαιδικού τύπου και δεν αντικατοπτρίζουν ούτε εξετάζουν την ένταξη των εξεταζόμενων στην ελληνική κοινωνία.¹⁵ Επομένως, κρίνεται αναγκαία η επαναξιολόγηση και η τροποποίηση του περιεχομένου της Τράπεζας καθώς και η καλύτερη οργάνωση και επικοινωνιακή προώθηση της νέας πλατφόρμας, όπου αναρτώνται τα θέματα και οι απαντήσεις. Οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις της Τράπεζας Θεμάτων θα πρέπει να αναρτηθούν με πιο εύχρηστο τρόπο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, προκειμένου να είναι εύκολα προσβάσιμες στο κοινό.

Οι αιτήσεις για τις δεύτερες εξετάσεις για το ΠΕΓΠ παρουσίασαν σημαντική αύξηση και έφτασαν τις 6.420.¹⁶ Έως το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου της παρούσας αναφοράς (Νοέμβριος 2021) όμως δεν έχουν δημοσιευθεί τα στοιχεία σχετικά με τα αποτελέσματα, τα ποσοστά επιτυχίας και τον αριθμό των ατόμων που εν τέλει έδωσαν εξετάσεις από τις 6.420 συνολικά αιτήσεις. Αυτές οι πληροφορίες είναι σημαντικές προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα ως προς την επιτυχία εφαρμογής του νέου συστήματος γραπτών εξετάσεων.

Οι αποφάσεις και η εγκύκλιος, οι οποίες έπρεπε να εκδοθούν προκειμένου να εφαρμοστούν οι διατάξεις του Ν.4735/2020 ως προς τα τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης και τη διακρίβωσή τους μέσω της διαδικασίας της προφορικής συνέντευξης, άργησαν πολύ να δημοσιευτούν. Έτσι, οι πρώτες προφορικές συνεντεύξεις διεξήχθησαν μόλις στα τέλη Οκτωβρίου του 2021, 6 μήνες μετά την ισχύ του νέου συστήματος πολιτογράφησης, τον Απρίλιο δηλαδή του ίδιου έτους. Ακόμη και μετά την έκδοση των αναγκαίων διοικητικών πράξεων, ορισμένα ζητήματα παραμένουν ασαφή και χρειάζονται περαιτέρω ερμηνεία και διευκρίνιση, όπως αν πρέπει ή όχι να διεξάγεται συνέντευξη σε περίπτωση μη πλήρωσης της προϋπόθεσης του ελάχιστου επαρκούς εισοδήματος, κάτι που διαπιστώνεται ήδη από το στάδιο προσκόμισης των δικαιολογητικών εγγράφων.

¹⁵ Βλ. «[Η Τράπεζα Θεμάτων στην πολιτογράφηση: μια κριτική αποτίμηση](#)» Μιχάλης Σωτηρόπουλος, Διδάσκων στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του ΔΠΘ και μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών, ΕΚΠΑ, και Έλενα Ψυλλάκου, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Κοινωνική Θεωρία και Επικοινωνία, ΕΚΚΕ. Η έκθεση δημοσιεύθηκε ως μέρος του έργου «Η Ιθαγένεια στην πράξη» στις 14/05/2021.

¹⁶ Για τις εξετάσεις του Μαΐου 2021 υποβλήθηκαν 2.425 αιτήσεις συμμετοχής.

Όπως επανειλημμένα έχουμε τονίσει, η προϋπόθεση του ελάχιστου επαρκούς εισοδήματος παραγνωρίζει τις δυσχερείς οικονομικές συνθήκες, την εκτεταμένη ανεργία και την απορρύθμιση της αγοράς εργασίας την προηγούμενη δεκαετία, και συνεπώς ήδη αποτελεί και θα αποτελέσει ανυπέρβλητο εμπόδιο για έναν μεγάλο αριθμό εκκρεμών αιτήσεων αλλά και θα αποτρέψει ανθρώπους με πολύχρονη διαμονή και πλήρως ενταγμένους, να καταθέσουν νέες αιτήσεις. Το επαρκές εισόδημα, ακόμη, θα οδηγήσει σε απορρίψεις αιτήσεων για άτομα που ανήκουν στη δεύτερη γενιά αλλά έχουν χάσει την προθεσμία ή έχουν κώλυμα να καταθέσουν με τη διαδικασία της ιθαγένειας λόγω φοίτησης σε ελληνικό σχολείο. Τα τελευταία είναι αντικειμενικά αδύνατον να αποδείξουν πολύχρονη σταθερή εργασία λόγω ανηλικότητας/νεαρής ηλικίας τα προηγούμενα χρόνια, λόγω σπουδών ή ανεργίας ή και χαμηλά αμειβόμενης εργασίας.

Ως προς τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά

Η μη έγκαιρη λειτουργία της νέας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας Αττικής προκάλεσε περαιτέρω συσσώρευση αιτήσεων προς διεκπεραίωση κτήσης ιθαγένειας βάσει των άρθρων 1Α και 1Β. Χρειάστηκε να περάσει σχεδόν ένας χρόνος από τη σύστασή της, προκειμένου η νέα υπηρεσία να αρχίσει να λειτουργεί κανονικά. Στην παρούσα περίοδο η ΠΔΙ ολοκληρώνει την εξέταση φακέλων που χρονολογούνται από το 2017. Με δεδομένο ότι τώρα ξεκίνησε πλήρως τη λειτουργία της και την εξέταση των αιτήσεων, το επόμενο διάστημα θα είναι κρίσιμο για να διακριβωθεί η ταχύτητα διεκπεραίωσής τους και ο βαθμός στον οποίο θα μειωθούν οι τεράστιες εκκρεμότητες στην Περιφέρεια της Αττικής.

V. ΠΗΓΕΣ

Νομοθεσία - Διοικητικές Πράξεις

❖ Απρίλιος-Ιούλιος 2021

Άρθρο 52 του Ν. 4795/2021(ΦΕΚ Α 62/17.4.2021): απαλλαγή από την υποχρέωση απόκτησης Π.Ε.Γ.Π. - Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 3284/2004

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμ.28881/13.04.2021](#): ορισμός της διαδικασίας των εξετάσεων για το ΠΕΓΠ.

Απόφαση ΥΠΕΣ [υπ' αριθμ. 29845/16.04.2021](#): ορισμός τεκμήριων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.

❖ Αύγουστος-Νοέμβριος 2021

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 64871/07.09.2021](#): ορισμός διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης.

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 71728/04.10.2021](#): ορισμός διεξαγωγής των εξετάσεων του ΠΕΓΠ.

Εγκύκλιος ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 715/18.10.2021](#): ορισμός λεπτομερειών εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 4735/2020.

Το σύνολο των κανονιστικών πράξεων του ΥΠΕΣ [εδώ](#).

Ιστοσελίδες

[Ανοιχτή Διακυβέρνηση](#)

[Βουλή των Ελλήνων](#)

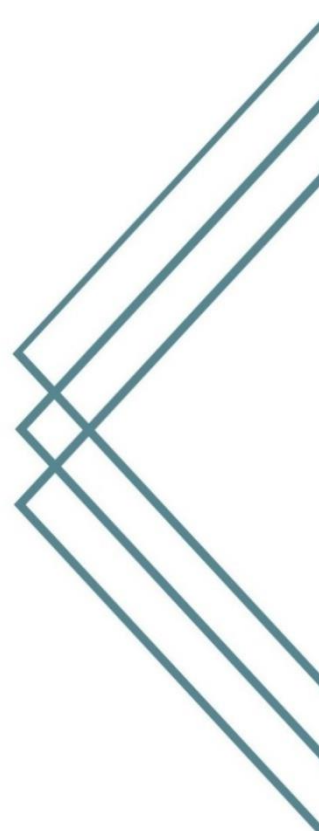
[Διαύγεια](#)

[Εθνικό Τυπογραφείο](#)

[Υπουργείο Εσωτερικών](#)

[Generation 2.0 for Rights. Equality & Diversity](#)

[Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου](#)

VI. ΠΑΡΑΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΑΡΚΟΥΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΑΓΑΜΟΣ	7.500€	7.500€	7.500€	7.500€	7.500€	6.500€	6.500€	6.500€	6.500€	6.500€	6.500€	6.500€	7.500€	7.500€
ΕΓΓΑΜΟΣ	8.250€	8.250€	8.250€	8.250€	8.250€	7.150€	7.150€	7.150€	7.150€	7.150€	7.150€	7.150€	8.250€	8.250€
ΕΓΓΑΜΟΣ ΜΕ 1 ΤΕΚΝΟ	9.000€	9.000€	9.000€	9.000€	9.000€	7.800€	7.800€	7.800€	7.800€	7.800€	7.800€	7.800€	9.000€	9.000€
ΕΓΓΑΜΟΣ ΜΕ 2 ΤΕΚΝΑ	9.750€	9.750€	9.750€	9.750€	9.750€	8.450€	8.450€	8.450€	8.450€	8.450€	8.450€	8.450€	9.750€	9.750€
ΕΓΓΑΜΟΣ ΜΕ 3 ΤΕΚΝΑ	10.500€	10.500€	10.500€	10.500€	10.500€	9.100€	9.100€	9.100€	9.100€	9.100€	9.100€	9.100€	10.500€	10.500€
ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΕ 1 ΤΕΚΝΟ	8.250€	8.250€	8.250€	8.250€	8.250€	7.150€	7.150€	7.150€	7.150€	7.150€	7.150€	7.150€	8.250€	8.250€
ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΕ 2 ΤΕΚΝΑ	9.000€	9.000€	9.000€	9.000€	9.000€	7.800€	7.800€	7.800€	7.800€	7.800€	7.800€	7.800€	9.000€	9.000€
ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΕ 3 ΤΕΚΝΑ	9.750€	9.750€	9.750€	9.750€	9.750€	8.450€	8.450€	8.450€	8.450€	8.450€	8.450€	8.450€	9.750€	9.750€

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΛΙΣΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Τεκμήρια οικονομικής ένταξης	Τεκμήρια κοινωνικής ένταξης
<ul style="list-style-type: none">Φορολογικές δηλώσεις. Συνοδευτικά μπορεί επιπλέον να υποβάλει και κάποιος/α από τα παρακάτω:Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότηταςΒεβαίωση ασφαλιστικού φορέα για το διάστημα εργασίας του/τηςΙδιωτική σύμβαση εργασίαςΚατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα (Ε3)Δήλωση στοιχείων ακινήτου (Ε9)Βεβαιώσεις από Τράπεζα κατοχής ενεργού τραπεζικού λογαριασμού.	<ul style="list-style-type: none">Ληξιαρχική πράξη γάμου με Έλληνα πολίτηΛηξιαρχικές πράξεις γέννησης τέκνων που έχουν γεννηθεί στην ΕλλάδαΒεβαίωση φοίτησης ιδίου ή τέκνου του/της σε ελληνικό σχολείο ή σε ελληνικές δομές προσχολικής αγωγής στη χώραΛογαριασμοί οργανισμών κοινής ωφέλειας καθώς και σταθερής τηλεφωνίας στο όνομά του/τηςΑντίγραφο υποβληθείσας δήλωσης πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης ακινήτου (ΑΑΔΕ)Βεβαιώσεις πιστοποίησης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από αρμόδιους φορείςΒεβαιώσεις συμμετοχής σε κοινωφελείς δραστηριότητες και εθελοντικές δράσειςΑποδεικτικά συνεχούς διαμονής από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης έως και την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Υπουργείο Εσωτερικών

Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας
Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας
Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας

Γενικός Γραμματέας: ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Τμήμα Καθορισμού Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης Αλλογενών Αλλοδαπών
Τμήμα Πολιτογράφησης Ομογενών
Τμήμα Στατιστικών & Διαχείρισης ΟΠΣ Ιθαγένειας
Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης & Αρχείου

Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας

Αττική

Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής
Τμήμα Γέννησης/Φοίτησης Ανηλίκων
Τμήμα Φοίτησης Ανηλίκων/Ενηλίκων
Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης, Αρχείου & Στατιστικών Στοιχείων
Διεύθυνση Ιθαγένειας Αθηνών
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικού Τομέα & Δυτ. Αττικής
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Βορείου Τομέα & Ανατ. Αττικής
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Νοτίου Τομέα, Πειραιώς & Νήσων
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας

Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα

Διεύθυνση Ιθαγένειας Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Βοιωτίας
Τμήμα Ιθαγένειας Εύβοιας
Τμήμα Ιθαγένειας Ευρυτανίας
Τμήμα Ιθαγένειας Καρδίτσας
Τμήμα Ιθαγένειας Μαγνησίας
Τμήμα Ιθαγένειας Τρικάλων
Τμήμα Ιθαγένειας Φθιώτιδας

Τμήμα Ιθαγένειας Φωκίδος

Ήπειρος – Δυτική Μακεδονία

Διεύθυνση Ιθαγένειας Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Άρτας

Τμήμα Ιθαγένειας Θεσπρωτίας

Τμήμα Ιθαγένειας Πρέβεζας

Τμήμα Ιθαγένειας Κοζάνης

Τμήμα Ιθαγένειας Γρεβενών

Τμήμα Ιθαγένειας Καστοριάς

Τμήμα Ιθαγένειας Φλώρινας

Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα & Ιόνιο

Διεύθυνση Ιθαγένειας Πελοποννήσου, Δυτ. Ελλάδας & Ιονίου

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Αιτωλοακαρνανίας

Τμήμα Ιθαγένειας Ηλείας

Τμήμα Ιθαγένειας Κορινθίας

Τμήμα Ιθαγένειας Αργολίδας

Τμήμα Ιθαγένειας Μεσσηνίας

Τμήμα Ιθαγένειας Λακωνίας

Τμήμα Ιθαγένειας Αρκαδίας

Τμήμα Ιθαγένειας Κέρκυρας

Τμήμα Ιθαγένειας Κεφαλληνίας

Τμήμα Ιθαγένειας Ζακύνθου

Τμήμα Ιθαγένειας Λευκάδας

Μακεδονία – Θράκη

Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας Α'

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Ημαθίας

Τμήμα Ιθαγένειας Κιλκίς

Τμήμα Ιθαγένειας Πέλλας

Τμήμα Ιθαγένειας Πιερίας

Τμήμα Ιθαγένειας Σερρών

Τμήμα Ιθαγένειας Χαλκιδικής

Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας Β'

Τμήμα Γέννησης/Φοίτησης Ανηλίκων

Τμήμα Φοίτησης Ανηλίκων/Ενηλίκων

Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης, Αρχείου & Στατιστικών Στοιχείων

Διεύθυνση Ιθαγένειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Δράμας

Τμήμα Ιθαγένειας Έβρου

Τμήμα Ιθαγένειας Καβάλας

Τμήμα Ιθαγένειας Ξάνθης

Αιγαίο

Διεύθυνση Ιθαγένειας Βορείου Αιγαίου

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Σάμου

Τμήμα Ιθαγένειας Χίου

Διεύθυνση Ιθαγένειας Νοτίου Αιγαίου

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Κυκλάδων

Κρήτη

Διεύθυνση Ιθαγένειας Κρήτης

Τμήμα Ιθαγένειας

Τμήμα Πολιτογράφησης

Τμήμα Γραμματείας

Τμήμα Ιθαγένειας Χανίων

Τμήμα Ιθαγένειας Ρεθύμνης

Τμήμα Ιθαγένειας Λασιθίου